

Популяція, екосистема, біосфера

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОПУЛЯЦІЙ. СТАТЕВА Й ВІКОВА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЇ. ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ПОПУЛЯЦІЇ

Популяція — це сукупність особин одного виду, які відтворюють себе протягом великої кількості поколінь і тривалий час займають певну територію, функціонуючи й розвиваючись в одному або ряді біоценозів.

Популяція — елементарна еволюційна одиниця, екологічною ознакою якої є щільність, розподіл особин за віком і статтю, характер розміщення в межах екосистеми чи угруповання, тип росту та ін.

Екологічна структура популяції — це її стан на певний момент (кількість та густина особин, їх розміщення у просторі, співвідношення груп за статтю й віком, морфологічні, поведінкові й інші особливості).

Чисельність популяції — загальна кількість особин на певній території або в певному об'ємі (води, ґрунту, повітря), які належать до однієї популяції. Розрізняють **неперіодичні** (такі, що рідко спостерігаються) і **періодичні** (постійні) коливання чисельності популяцій.

Щільність популяцій — середня кількість особин на одиниці площі чи об'єму.

Розрізняють :

- ❖ **Середня щільність** — це кількість особин (або біомаса) на одиницю всього простору.
- ❖ **Екологічна щільність** — кількість особин (або біомаса) на одиницю заселеності простору (тобто доступної площі або об'єму, які фактично можуть бути зайняті популяцією).

У разі збільшення чисельності щільність популяції не росте лише у випадку її розселення, розширення ареалу.

Співвідношення статей — це відношення кількості самців до кількості самок або кількості самців до загальної кількості самців і самок. Завдяки генетичній детермінації кількість самців і самок майже однакова (1:1).

Важливим аспектом структури популяції є також **віковий розподіл**, тобто співвідношення чисельності особин різних вікових класів і поколінь. Такі популяції називають **поліциклічними** (деревні рослини, багаторічні трави, хребетні та безхребетні, життя яких триває понад один рік). Популяції, які складаються з особин одного віку, називають **моноциклічними** (більшість трав'яних рослин, комах).

Узагальнення, систематизація й контроль знань і вмінь учнів

Дати відповіді на питання:

1. Що таке популяція?
2. Яку вікову структуру може мати популяція?
3. Від чого залежить статева структура популяції?
4. Які фактори впливають на структуру популяції?